

Environmental Education and Sustainable Development

ORIGINAL ARTICLE

Creating a Library Garden as a Public Place Attraction to Promote the Culture of Reading Books (Case study: Sabzeh Meydan Square, Zanjan)

Mohammad Taghi Heydari¹, Darius Jahani², Prasto Ghasemi³, Yaqub Haqi⁴, Parveen Rahmati⁵

¹Associate Professor, Department of Geography and Urban Planning, University of Zanjan, Zanjan, Iran

²Assistant Professor, Department of Geography and Urban Planning, Payam Noor University, Tehran, Iran

³Ph.D. Student of Urban Planning, Central Tehran Branch of Azad University, Tehran, Iran

⁴Ph.D. Student of geography and urban planning of Tehran University, Tehran, Iran

⁵M.A. of Geography and Tourism Planning, Zanjan University, Zanjan, Iran

Correspondence

Mohammad Taghi Heydari
Email: Mt.heydari@znu.ac.ir

How to cite

Heydari, M.T., Jahani, D., Ghasemi, P., Haqi, Y., & Rahmati, P. (2023). Creating a Library Garden as a Public Place Attraction to Promote the Culture of Reading Books (Case study: Sabzeh Meydan Square, Zanjan), Quarterly Journal of Environmental Education and Sustainable Development, 12(1), 97-117.

ABSTRACT

The increase in the human population, the need to develop human cultural and social spaces on the one hand, and the need to create public spaces with identity, on the other hand, has led to more attention to the topic of cultural identity in public spaces in recent decades. Library Garden, as a public and spatial institution, plays a vital role in the process of cultural and social development in the field of urban space. Books and reading and the tendency to study are some of the characteristics of the development and promotion of the cities. It is possible to advance the cultural and social goals of the society through reading books. With this approach, the present article tries to study the feasibility of creating a library garden in Sabzeh Meydan Square of Zanjan with the approach of promoting the culture of reading. The methodology of this research was a descriptive survey and was applied in terms of purpose. To evaluate the preference of indicators in creating a library garden, the weight of each of them was determined, and finally, the amount of compatibility of the best-worst model has been used to evaluate how to implement indicators in terms of importance/performance and amount of compliance. The results showed that creative designing, with a large difference compared to other factors with a value of 0.14, has been ranked first, and creating this space has been a priority over other indicators. An environment that, like the pleasant qualities of the Persian gardens, enriches the sense of place with its psychological effects, but with a different reading, and can complement the closed spaces of the library in the design by using open spaces and flexibility of collective creative spaces that pave the way for social dynamism and subconscious education. On the distant horizon, using recreational, cultural, and tourist opportunities, according to the goals and vision of the Sabzeh Meydan project, to become a policy to promote the culture of reading and show the importance of rich Iranian culture to tourists. It is expected that the opinions and views of users and their participation will be used to create a place for social activities, the formation of collective memories, and the identification of residents.

KEYWORDS

Library Garden, Cultural Hangout, Public Space, Greenery of Zanjan City Square.

نشریه علمی

آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار

«مقاله پژوهشی»

انگاره‌ای بر برنامه‌ریزی باغ- کتاب و دعوت‌کنندگی فضای عمومی شهر با رویکرد ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی (مطالعه موردی: سبزه‌میدان شهر زنجان)

محمدتقی حیدری^{۱*}، داریوش جهانی^۲، پرستو قاسمی^۳، یعقوب حقی^۴، پروین رحمتی^۵

چکیده

افزایش شمار جمعیت انسانی و نیاز به توسعه فضاهای فرهنگی و اجتماعی انسانی از یکسو و لزوم ایجاد فضاهایی عمومی با هویت برای این جمعیت از دیگر سو باعث توجه به مبحث هویت فرهنگی در قالب فضاهای عمومی، طی دهه‌های اخیر شده است. در این بین پاتوق‌های فرهنگی (باغ-کتاب) به‌عنوان نهادی عمومی و فضایی حیاتی در فرآیند توسعه فرهنگی و اجتماعی در عرصه فضای شهری ایفای نقش می‌نمایند و امر کتاب و کتاب‌خوانی و میزان گرایش به مطالعه، امروزه یکی از شاخصه‌های توسعه و ارتقا شهر به شمار رفته و در سایه کتاب‌خوانی پیشبرد اهداف فرهنگی و اجتماعی جامعه میسرتر می‌شود. با این رهیافت نوشتار حاضر می‌کوشد به امکان‌سنجی خلق باغ-کتاب (پاتوق فرهنگی) در فضاهای عمومی شهر با رویکرد ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی در سبزه‌میدان شهر زنجان بپردازد. روش‌شناسی این تحقیق توصیفی-پیمایشی و به لحاظ هدف کاربردی بوده است. جهت بررسی ارجحیت شاخص‌ها در خلق باغ کتاب در سبزه‌میدان شهر زنجان، تعیین وزن هریک از آنها و درنهایت مقدار سازگاری از مدل بهترین-بدترین استفاده شده است، سپس جهت بررسی چگونگی پیاده‌سازی شاخص‌های از لحاظ اهمیت/عملکرد و مقدار تطابق آنها از روش (اهمیت/عملکرد) استفاده شده است. نتایج نشان داد که طراحی خلاقانه عناصر طبیعی با اختلاف زیاد نسبت به دیگر فاکتورها با مقدار ۰/۱۴ رتبه اول را به خود اختصاص داده است و برای خلق این فضا نسبت به دیگر شاخص‌ها دارای وضعیت ارجحیت بوده است. محیطی که همچون کیفیت دل‌نشین باغ ایرانی با تأثیرات روانی خود، اما با خوانشی متفاوت، حس مکان را غنی سازد و بتواند با به‌کارگیری فضاهای باز و انعطاف‌پذیری فضاهای خلاق جمعی که زمینه‌ساز پویایی اجتماعی و آموزش ناخودآگاه هستند، مکمل فضاهای بسته کتابخانه در طرح باشد و در افق دورتر با استفاده از فرصت‌های تفریحی، فرهنگی و توریستی با توجه به اهداف و چشم‌انداز طرح سبزه‌میدان، به سیاستی جهت تبلیغ فرهنگ کتاب‌خوانی و نمایش اهمیت فرهنگ غنی ایرانی، به گردشگران نیز تبدیل شود. انتظار می‌رود از نظرات و دیدگاه‌های کاربران و مشارکت آنها استفاده شود تا بتوان مکانی برای بروز فعالیت‌های اجتماعی، شکل‌گیری خاطرات جمعی و هویت بخشی به ساکنان ایجاد کرد.

واژه‌های کلیدی

باغ کتاب، پاتوق فرهنگی، فضای عمومی، سبزه‌میدان شهر زنجان.

^۱دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه زنجان، زنجان، ایران
^۲استادیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران
^۳دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی، تهران، ایران
^۴دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه تهران، تهران، ایران
^۵کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری، دانشگاه زنجان، زنجان، ایران

نویسنده مسئول:

محمدتقی حیدری

رایانامه: Mt.heydari@znu.ac.ir

استناد به این مقاله:

حیدری، محمدتقی، جهانی، داریوش، قاسمی، پرستو، حقی، یعقوب و رحمتی، پروین. (۱۴۰۲). انگاره‌ای بر برنامه‌ریزی باغ-کتاب و دعوت‌کنندگی فضای عمومی شهر با رویکرد ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی (مطالعه موردی: سبزه‌میدان شهر زنجان)، فصلنامه علمی آموزش محیط‌زیست و توسعه پایدار، ۱۱(۱)، ۹۷-۱۱۷.

مقدمه

کتاب‌خوانی سخن می‌رود (Qalibaf Khoshkho., 2013). چنان‌که امر کتاب و کتاب‌خوانی از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های رهبر معظم انقلاب در حوزه فرهنگ بوده است. ایشان تأکید بسیار زیادی بر انس با کتاب در میان همه اقشار بخصوص جوانان داشته و دارند. ایشان با بیان راهکارهایی ایجاد فضای کتاب‌خوانی در جامعه را نیز فریضه قلمداد می‌کنند که باعث طراوت فکری و روحی انسان‌ها می‌شود (پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سید علی خامنه‌ای (مدظله‌العالی). به نظر می‌رسد ایجاد فضاهای نوین در جهت افزایش جذب مخاطب به کتاب‌خوانی در قالب باغ‌کتاب می‌تواند گامی مثبت در جهت تعاملات فکری و اجتماعی بین شهروندان بوده و در جهت رفع نیاز به فعالیت‌های فرهنگی مهم قلمداد شده و مجموعه جدیدی از دانش و اطلاعات را در زمینه علاقه‌مندی به کتاب‌خوانی فراهم نماید. بررسی‌ها نشان می‌دهد آنچه در معماری کتابخانه‌های امروزی کمتر مورد توجه قرار گرفته است بحث به‌کارگیری عوامل اجتماعی، عملکردی، معنایی و احساسی در معماری کتابخانه‌ها است. مزایای بهره‌مندی معماری کتابخانه از مناظر فوق، تأثیر بسزایی در شکل‌گیری روابط اجتماعی، یادگیری، انگیزه و خلاقیت کاربران دارد؛ و در نهایت شادی و نشاط افراد و افزایش رضایت و میزان استفاده از کتابخانه را به همراه خواهد داشت (Givvehchian., 2019). به عبارتی طراحی مجموعه‌های باغ کتاب، باعث ایجاد محیطی خوشایند برای تفریح، دریافت خدمات فرهنگی، ارتباط انسان‌ها با یکدیگر و برطرف کردن نیازها و توقعات و حس رضایتمندی آنها می‌شود (Namdar et al, 2018; Saberi., 2019). لذا شکاف ذهنی این نوشتار بر این امر استوار است که چگونه می‌توان با طراحی فضاهای نوین مطالعه، در باغ کتاب فضاهای عمومی شهر منجر به جذب مخاطب در راستای افزایش فرهنگ کتاب‌خوانی شد؟ این امکان وجود دارد که سطح خواندن و مطالعه را از طریق، طراحی محیطی در قالب یک باغ با موضوع کتاب که مخاطب را جذب خود کند و حس دعوت‌کنندگی به مراجعان القاء کند در فضای عمومی سبزه‌میدان شهر زنجان ارتقاء دهیم. بافت مرکزی شهر زنجان اگرچه تا حدودی از شهرسازی قابل قبولی برخوردار و تاندازه‌ای به‌منظر شهری پرداخته است. اما با وجود تنها یک کتابخانه عمومی آن‌هم نه در مقیاس منطقی و کافی، نبود بنایی با ویژگی‌های ذکرشده کاملاً احساس می‌گردد. به نظر می‌رسد با طراحی و جانمایی مناسب فضاهای جذاب مطالعه در مجموعه فضای عمومی سبزه‌میدان شهر زنجان به‌منظور جذب مخاطب

ویژگی‌های فرهنگی شهر با نام مکان‌هایی با میراث پایدار و معنای فرهنگی غنی سنجیده می‌شود (Wang e al., 2022). فرهنگ بخشی سازنده هویت محلی و کیفیت زندگی است (Martinez, 2007; Rizzo & Throsby., 2006) و همچنین بخش رقابتی (Kea., 2006 Unctad', 2013.). دارای تأثیرات گسترده بر گردشگری (Oecd', 2009)، خلاقیت و نوآوری (Pratt & Jeffcutt., Potts., 2009)؛ رشد شهری (Clark et al., 2002) و بازسازی و رفاه شهرها (Blessi et al., 2016 Evans & Shaw., 2004) است. در این میان مطالعه و اطلاعات، عامل مهم توسعه و ایجاد فرهنگ محسوب می‌شوند و کم و کیف پیشرفت فرهنگی هر فرد یا جامعه بستگی مستقیم به میزان خواندن و کیفیت آنچه می‌خوانند دارد. طبیعی است که برای نیل به این مقصود، کتابخانه‌های عمومی و ایجاد عادت به مطالعه در میان تمامی اقشار جامعه بیش‌ازپیش باید مورد توجه قرار گیرد (Ghaffari & Honarjoo., 2018) یونسکو در سال ۱۹۹۴ بیانیه‌ای در ارتباط با کتابخانه‌های عمومی با عنوان (دروازه‌های به‌سوی دانش) مطرح کرده و آن را دروازه‌ای محلی برای دانش، شرط اساسی برای یادگیری مداوم، تصمیم‌گیری مستقل و توسعه فرهنگی افراد و گروه‌های اجتماعی قلمداد می‌کنند (Qalibaf Khoshkho., 2013). به نظر می‌رسد ظرف مکان و ویژگی‌های آن، بتواند مظهری برای مطالعه و ارتقاء سرانه مطالعه افراد دربرگیرنده آن باشد. متأسفانه فعالیت‌های مربوط به گذران اوقات فراغت در زمینه کتاب‌خوانی، در جامعه شهری ایران، با وجود شناسنامه و پیشینه فرهنگی قوی، کم‌رنگ و ضعیف به نظر می‌رسد (Torkashvand., 2018). آمارهایی که حکایت از ضعف فرهنگ مطالعه در جامعه دارد، نشان می‌دهد برای کمتر کسی کتاب به‌عنوان ضرورت در بالابردن سطح آگاهی و فرهنگ و ارتقای بخشی به کیفیت زندگی مطرح است، از سویی رابطه مردم و کتاب در کشور ما، شاید بیش از هر مساله فرهنگی دیگری مورد بحث و بررسی‌های گوناگون قرار گرفته است و برای مدیریت فرهنگی و روشنفکران جامعه، مشغله ذهنی ایجاد کرده است و هر بار مناسبتی از بحران نشر و ضعف فرهنگ

1. United Nations Conference on Trade and Development
2. Organisation de coopération et de développement

پاسخ ختم‌شده حیاتی به جذابیت، نوآوری و نیازهای انسجام اجتماعی در تمام سطوح فضایی مداخلات سیاستی پدیدار شده است (Montalto et al., 2019). داده‌های عددی به‌دست‌آمده از بررسی اطلاعات درباره مطالعه نشان‌دهنده ضعف در فرهنگ مطالعه در اجتماع حال حاضر است. این اطلاعات بیانگر این است که کتاب و مطالعه آن تنها برای تعداد اندکی از افراد جامعه، در بالا بردن سطح کیفیت زندگی‌شان و افزایش سطح آگاهی و فرهنگ، مهم تلقی می‌شود. به این ترتیب انتخاب موضوعی مانند باغ کتاب که محیطی برای دورهم جمع شدن انسان‌ها و ارتباطات و مرادوات آنها با یکدیگر را فراهم می‌کند، تبلیغ و تشویق به کتاب‌خوانی در سن‌های پایین‌تر را اساس کار خود قرار داده است؛ و همچنین می‌تواند یک مرکز تفکر جدید را در گرو آرامش و پاک‌ی که از شکل خود از مفهوم باغ ایرانی ایجاد می‌کند؛ محیطی که برای مردم ایران به‌عنوان یک فرهنگ است نه اینکه از روی احتیاج به آن مراجعه کنند، بلکه در نهایت یک کل با این ویژگی‌ها می‌تواند پایه‌ای برای کارهای فرهنگی با هدف جذب مردم برای بهبود سطح خواندن و مطالعه کتاب و گسترش فرهنگ مطالعه در فضای عمومی سبزه‌میدان شهر زنجان باشد. طرح‌ریزی یک باغ کتاب یک انتخاب مناسب به نظر می‌رسد، زیرا ترکیبی از یک پارک یا یک باغ با مجموعه‌های فرهنگی و هنری در جلب نظر و خدمات‌دهی به شهروندان بیشتر اثر خواهد داشت و سبب می‌شود فضاها با از کارکردی که همیشه داشته‌اند فاصله بگیرند. با این شیوه تلفیق همراهی بیشتر با کاربران خود خواهند داشت، به این ترتیب محیطی خلق می‌شود که زمینه‌ساز تعاملات فرهنگی و هم‌نشینی‌های اجتماعی با احتیاجات اجتماعی و همچنین محیط مناسبی ایجاد می‌شود برای کسب یادگیری غیرمستقیم و ناخودآگاه از طریق تعاملات انسان‌ها با یکدیگر و تعاملات با محیط معماری و به‌علاوه آموزش مستقیم از طریق کتاب‌ها، مجلات و موارد دیگر را به همراه دارد. از سویی عدم توجه کافی به مساله مهم فرهنگی کشور یعنی فرهنگ کتاب‌خوانی است که باعث شده راه کارهای مختلف و مقطعی جهت حل این معضل فرهنگی در کشور ارایه شود که مهم‌ترین آن، برگزاری سالانه نمایشگاه بین‌المللی است. این راه‌حل‌ها در مقاطع زمانی خاص تأثیرات مثبت و زیادی هم در زمینه دسترسی دوستداران کتاب به عناوین موردنظر آنها داشته است، ولی معضل فرهنگی کشور با این راه‌حل‌های مقطعی درمان نمی‌شود و جامعه نیاز به کارهای ریشه‌ای هم در عرصه تبلیغات فرهنگی و هم کارهای

به مقوله کتاب‌خوانی اهداف تبعی را به شرح ذیل برای مخاطبین متصور بود:

تعریف فضاهای نوین برای آموزش به همراه سرگرمی در حوزه کتاب‌خوانی

تعریف فضاهایی توأم با طبیعت از طریق ایجاد باغ کتاب ایجاد فضایی مناسب جهت رشد اجتماعی، فرهنگی و هنری کاربران مخاطب

ایجاد مکانی چندبعدی با بهره‌گیری از معیارهای فضاهای فراغتی - فرهنگی شهر پایدار

حضور در فضای فرهنگی و برقراری و زنده کردن ارتباط انسان‌های امروز با عنصر ارزشمند کتاب

طراحی مجموعه‌ای چندبعدی جهت اطلاع‌رسانی و فراهم آوردن زمینه آموزش و پرورش و رشد خلاقیت

فراهم آوردن محیطی مساعد به‌منظور دسترسی آسان افراد به منابع مکتوب و کمک به بالا بردن سطح آگاهی عمومی در زمینه‌های مختلف

ارتباط حضوری مخاطب با کتاب در محیطی مفرح و آرام افزایش تعامل تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان نشر در فضایی فرهنگی

ساخت مجموعه یادگیری جهت گذران اوقات فراغت اقشار مختلف در پناه کتاب در فضای عمومی سبزه‌میدان شهر زنجان فراهم آوردن امکانات پژوهشی، آموزشی، سرگرمی و تفریحی در حوزه‌های مختلف فرهنگی که به بخشی از نیازهای افراد در مجموعه پاسخ گوید.

پیشینه پژوهش

فضاهای عمومی شهری، چه طبیعی و چه ساخته‌شده، به زیست‌پذیری فضاهای شهری کمک می‌کنند. شواهد نشان می‌دهد که فضاهای شهری طبیعی می‌توانند رفاه فیزیکی و روانی را از طریق ارائه خدمات اکوسیستم فرهنگی^۱ بهبود بخشند، اما فقدان شواهدی از کشورهای کم‌درآمد و متوسط^۲ وجود دارد. با توجه به فشارهایی که فضاهای عمومی در شهرهای به‌سرعت در حال تغییر در جنوب جهانی تحت فشار قرار دارند، بسیار مهم است که تحقیقاتی برای حفظ در دسترس بودن و دسترسی به این دارایی‌ها انجام شود (Tuhkanen & Steve Cinderby., 2022). از سویی فرهنگ به‌عنوان یک

1. Cultural ecosystem services
2. Low and Middle Income Countries(LMIC)

مفاهیم به مخاطب پررنگ‌تر کنیم، لازم است دخالت مخاطب در باغ را بیشتر کرده و تعامل و مشارکت باغ ایرانی امروز را بیش‌ازپیش افزایش دهیم؛ یعنی مخاطب باید بتواند در باغ علاوه بر دیدن، با سایر جزئیات و عناصر موجود در باغ و همچنین با سایر مخاطبان به تعامل و مشارکت بپردازد. در این صورت باغ به‌مثابه رسانه‌ای تعاملی، کنشی «تجربه‌محور» می‌شود. به این معنا که ادراک زیبایی‌شناختی در «فرایند» کار مستقر می‌شود و کنش مشارکت‌کننده و تجربه زیباشناختی حاصل از تعامل با سیستم باغ، واجد اهمیت فرض می‌شود. لذا با پیوند مبانی نظری و هستی‌شناسانه با دستور زبان، فرمی جدید برای خلق پردیس‌های مدرن، باغ ایرانی می‌تواند مشارکت مخاطبان را متناسب با نیازهای روز آنها تغییر داده و آنها را رو به سمت درست هدایت و ساماندهی کند. از نظر لوفور، هر فضا، نوعی تولید اجتماعی است. مفهوم واژه «اجتماعی» در این نظریه، نه‌تنها به روابط اجتماعی بین مردم اشاره دارد؛ بلکه به روابط متقابل بین نهادهای قدرت، مردم، ذی‌نفعان و کاربران فضا نیز دلالت می‌کند. در چهارچوب این نظریه، فضای عمومی نیز به‌مثابه نوعی فرایند و نوعی محصول، تولید می‌شود و این مردم هستند که به فضای عمومی ساخته‌شده توسط برنامه‌ریزان و سرمایه‌گذاران، کارکرد اجتماعی داده و آن را مصرف می‌کنند؛ بنابراین برای فهم یک فضای عمومی باید چگونگی تولید آن را بر اساس ارتباط بین ابعاد فیزیکی، ذهنی و اجتماعی آن مطالعه نمود (Poor, Ahmad et al., 2018). تأکید لوفور بر اختصاص دادن فضا به شهروندان بر مبنای حق استفاده ساکنان شهر از تمامی فضاهای شهر به‌منظور برخورداری از احتیاجات زندگی روزمره است. حق مختص دانستن فضا به شهروندان مترادف با رجح دانستن ارزش بهره‌وری فضا بر ارزش مبادله‌ای آن می‌باشد؛ به‌گونه‌ای که دسترسی حضور و استفاده برابر و مستمر را برای تمامی ساکنان شهر تضمین نماید (Marofi & Vahidi, 2015).

عملی دارد و هنوز فاصله بین ناشرین از یک‌سو و خوانندگان از سوی دیگر زیاد است و ارزش و اهمیت حلقه اتصال بین این دو گروه، یعنی کتاب به‌عنوان یکی از ابزارهای فرهنگی در جهت ارتقاء سطح معلومات جامعه، شناخته نشده است که در این راستا احداث مراکزی چون مجموعه موردنظر می‌تواند گامی در این زمینه باشد. همچنین یکی از نیازهای شهرهای امروز فضاهای چندعملکردی می‌باشد که در عین دربرگیری فضاهای گوناگون، تجاری، اداری، اطلاع‌رسانی، آزمایشگاهی، فرهنگی، تفریحی و در عین حال با تلفیق شهر و معماری، فضاهای جمعی شهری برای تعامل شهروندان با یکدیگر و با شهر (قابل قیاس با میدان در قدیم) خلق می‌کند. در فضای عمومی زندگی روزمره جاری است و باعث ارتقای زندگی شهری می‌شود.

در هندسه معرفتی ایرانیان، همواره سیر حرکت از مبدأ به مقصد وجود داشته و مسیر حرکت از نقطه شروع به کمال را می‌توان در اکثر فضاهای ایرانی نظیر مساجد، خانه‌ها، مدارس، باغ‌ها و غیره یافت؛ اما مقصد غایی در باغ ایرانی رسیدن به طبیعت والا و برگزیده‌ای است که نمایانگر آسمان و بهشت بر روی زمین است و این نگاه را نمی‌توان در سایر فضاهای دیگر دید. پرداختن به امر هستی‌شناسانه باغ ایرانی دلیل بر این است که باغ به‌عنوان یک مکان و یک هسته اصلی در شهرهای ایرانی می‌تواند گفتمانی فرهنگی یا رسانه‌ای تعاملی بین مخاطبان با دیدگاه‌های زیبایی‌شناسانه متفاوت باشد که نگاه مخاطبان را از حالت کالبدی خارج کرده و دیدگاه والاتری به مخاطبان القا می‌کند (Khorram & Mahan., 2020). دیدار صرف مخاطبان امروزی از باغ ایرانی شبیه بازدید از موزه‌های کلاسیکی است که امروزه در کشورهای مختلف جهان وجود دارد و مردم از آن بازدید می‌کنند؛ اما باغ ایرانی علاوه بر دیدن صرف، پتانسیل‌های وجودی بسیار زیادی دارد که قادر است علاوه بر حس دیدن، سایر حواس را تحت تأثیر خود قرار دهد. امروزه اگر بخواهیم باغ ایرانی را از موزه‌ای بودن و دیدن صرف بیرون آوریم و نقش رسانه‌ای آن را در انتقال

جدول ۱. شیوه‌های مختلف حضور افراد در فضا در نظریه‌های اجتماعی (Yazdaniyan & Dadash Poor, 2016)

Table 1. Different Ways of Presence of People in Space in Social Theories

مفاهیم Concepts	نظریه Theory
تناقض بین فضای اجتماعی و فضای برنامه‌ریزی‌شده توسط نیروهای شکل‌دهنده به فضا The contradiction between the social space and the space planned by the forces shaping the space	تولید فضا Space production
رهایی افراد از نظم و نظام بیرونی و تحمیلی فضا به‌واسطه بهره‌گیری حداکثری از بالقوه‌های فردی و گروهی	کنش خلاقانه Creative action

مفاهیم Concepts	نظریه Theory
Emancipation of people from the external and imposed order and system of the space through the maximum use of individual and group potentials	شورش‌های شهری Urban riots
شکل‌دهی به زندگی روزمره به‌مثابه بستری متضاد بین تولید فضا مصرف‌مغفلاته آن Shaping everyday life as a contrasting platform between the production of space and its passive consumption	مقاومت نمادین Symbolic resistance
حضور نمادین در فضا با الگوهای رفتاری متمایز و متضاد با منطق رفتاری آن فضا A symbolic presence in the space with distinctive behavioral patterns and opposite to the behavioral logic of that space	

مختلف شهرداری؛ میراث فرهنگی، راه و شهرسازی، زمین و مسکن)) و همچنین خبرگانی که در این حوزه مرتبط؛ پژوهش انجام داده‌اند) آشنا بودند. در تکنیک دلفی، انتخاب اعضای پتل با درجه‌های متفاوتی از تخصص امکان‌پذیر است (Stahl et al., 1991). درحالی‌که اختلاف قابل‌توجهی در مورد اندازه ایدئال تعداد نفرات اعضای پتل تخصصی تکنیک دلفی وجود دارد ادبیات موضوع پیشنهاد می‌کند که اعضای پتل باید شامل حداقل تعداد ۱۰ نفر باشد (Windle., 2004) و مرور ادبیات موضوع نیز نشان داد که انتخاب ۳۰ نفر متخصص به‌عنوان تعداد اعضای پتل عدد مناسبی است (Stahl., 1991) و افزایش بالاتر از ۳۰ نفر اعضای پتل تغییر محسوسی در نتایج ایجاد نمی‌کند (Delbecq et al., 1975)؛ در پژوهش حاضر از تعداد ۲۵ متخصص در دسترس و آشنا با موضوع پژوهش استفاده گردید. نمونه‌گیری به‌صورت کاملاً هدفمند مبتنی بر روش نمونه‌گیری غیر احتمالی و از نوع گلوله‌برفی صورت‌گرفته است. بعد از انتخاب پتل تخصصی برای گردآوری داده‌ها و اطلاعات موردنیاز تحقیق با تکیه بر روش (اصلاح‌گزینی)، از ابزار پرسش‌نامه در دو مرحله‌ای (مرحله اجماع) استفاده شده است. روایی پرسشنامه توسط متخصصان تأیید شد و پایایی آن طبق فرمول آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۲۵ برآورد شده که قابل‌قبول است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش BWM^۳ استفاده شده است. این مدل یکی از تکنیک‌های نوین تصمیم‌گیری چند معیاره است که در زمره تصمیم‌گیری چند شاخصه قرار می‌گیرد و توسط جعفر رضایی^۴ در سال ۲۰۱۵ در مقاله‌ای ارائه شده است (Rezayi, 2016). مدل فوق ویژگی‌های که باعث برتری این روش به نسبت روش‌های دیگر شده و در تحقیق حاضر استفاده شده است می‌تواند به شرح زیر بیان

فضای پاتوق به‌عنوان یک عملکرد عمومی و اجتماعی از دیرباز در فرهنگ و جامعه ایران وجود داشته و جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده بود. با شکل‌گیری مدرنیته در غرب و در زمان ورود به ایران، پاتوق همانند بقیه عملکردها تحت تأثیر قرار گرفت. با توجه به بعد فرهنگی و اجتماعی پاتوق در جامعه، این فضا مرکز کل‌گیری جنبش‌ها و نشست‌ها و اجتماعات گروهی متعددی شد که با فرهنگ ما در تقابل بود (Fereydounzadeh & Akbarzadeh., 2020). امروزه پاتوق‌های شهری به‌عنوان مکان‌هایی تقریباً شناخته‌شده مورد استفاده مختلف فرهنگی قرار می‌گیرند این مکان‌ها تحت تأثیر فرهنگ استفاده‌کنندگان آن به وجود آمده و متقابلاً بر فرهنگ این افراد تأثیر می‌گذارند چرایی و چگونگی تبدیل به فضای شهری به پاتوق همواره تابعی از فرهنگ افراد جامعه به‌ویژه نسل جوان آن بوده که محیطی را پاسخگوی نیازهای اجتماعی خود یافته‌اند (Shafieiuun & Rezvani, 2014). (Dehaghani., 2014)

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی؛ روش‌شناسی پیمایشی^۱ و از نظر قلمرو زمانی، مقطعی^۲ حاضر (آذر ۱۴۰۰) بوده است. گردآوری اطلاعات موردنیاز پژوهش با مطالعات دقیق کتابخانه‌ای (استفاده از اسناد و مدارک) به‌منظور فراهم‌کردن مبانی تئوریک و در چارچوب روش کمی بر تکنیک پیمایش (مشاهده مستقیم، پرسشنامه بسته و مصاحبه باز) استوار است. جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق از میان متخصصینی انتخاب شد که از نزدیک با طرح سبزه‌میدان شهر زنجان (اعضای هیات علمی، کارشناسان امر (کارشناسان و مدیران بخش‌های

3. Best-worst method
4. Jafar Rezaei

1. Survey
2. Cross Sectional

داشت؛

گردد تا وضعیت ارجحیت شاخص‌ها نسبت به هم و در نهایت وزن شاخص‌ها مشخص گردند، همچنین با روش BWM مقدار سازگاری شاخص‌ها در بازآفرینی مشخص شده‌اند، به طوری که مقدار آن بین ۰-۱ است، هرچه این مقدار به صفر نزدیک‌تر باشد، نشانگر سازگاری بیشتر شاخص‌ها است (Sadeghiet al., 2019).

همچنین جهت تعیین وضعیت عملکردی عوامل از مدل IPA استفاده می‌شود. این مدل تطبیق وضع موجود با وضع مطلوب، یا بهینه از کارایی و خاصیت خوبی برخوردار است. این مدل با بررسی میزان اهمیت و درجه عملکرد شاخص‌های هر موضوع با استفاده از روش نخبگانی و پرسشنامه می‌تواند در شناخت و آسیب‌شناسی وضعیت موجود و ارائه راهبرد و راهکار مؤثر باشد (Amanlu & Barzegar., 2016).

مقایسه‌های زوجی کمتر: این روش جدید نیاز به تعداد مقایسات زوجی کمتری نسبت به روش تحلیل سلسله مراتبی دارد.

دستیابی به مقایسات زوجی سازگارتر: دستیابی به مقایسات زوجی سازگارتر و نتایج باقابلیت اطمینان بالاتر از دیگر ویژگی‌های روش تصمیم‌گیری BWM می‌باشد. تکنیک BWM یکی از جدیدترین و کاراترین تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره است که به منظور وزن دهی عوامل و معیارهای تصمیم‌گیری به کار می‌رود. در روش بهترین-بدترین (Best-Worst-Method)، بهترین و بدترین شاخص‌ها و معیارها توسط تصمیم‌گیرنده مشخص می‌شود و سپس مقایسه زوجی بین هر کدام از این دو شاخص که بهترین و بدترین هستند، با دیگر شاخص‌ها صورت می‌گیرد. آنگاه مساله تبدیل به یک مساله برنامه‌ریزی خطی می‌شود بدین گونه که وزن شاخص‌ها به صورتی به دست آید که تفاوت‌های مطلق اوزان حداقل

2. Importance - Performance Analysis

جدول ۲. شاخص‌های برنامه‌ریزی پاتوق‌های فرهنگی (باغ کتاب) در فضای عمومی شهر سبزه میدان (Lawn, 2022; Ghaffari & Honarjoo., 2018; Afshari., 2017; Sashapoor et al., 2016; GivehChian., 2019; Fereydounzadeh & Akbarzadeh., 2020; Modiri & Elham., 2017; Sadeghi Darvazeh, et al., 2019)

Table 2. Planning Indicators of Cultural Hangouts (Library Garden) in the Public Space of Shahr Sabzeh Meydan

رهیافت The approach	معیار Criterion	مؤلفه Component	ابعاد Dimensions
وجود پارکینگ کافی؛ کارایی حمل‌ونقل همگانی Having enough parking; Efficiency of public transport	دسترسی سواره Rider access	بهبود دسترسی Improving accessibility	کابردی Physical
رویت‌پذیری ساختمان کتابخانه از فاصله دور، عدم وجود موانع بصری در اطراف ساختمان کتابخانه جهت حفظ نفوذپذیری بصری The visibility of the library building from a distance, the absence of visual barriers around the library building to maintain visual permeability	دسترسی پیاده Pedestrian access	تقویت ایمنی Strengthening immunity	
عدم ورود ماشین به داخل سایت و فضاهای جمعی، قرارگیری مسیر حرکتی سواره در مکانی به‌دور از مکان‌های تجمع، پیش‌بینی امکان قدم زدن و نشستن در فضا Not allowing cars to enter the site and public spaces, positioning the rider's movement path in a place far from gathering places, predicting the possibility of walking and sitting in the space.	پیاده محور بودن Being pedestrian-oriented	تقویت راحتی Enhance comfort	
استفاده از پوشش گیاهی در محوطه جهت کاهش آلودگی هوا Using vegetation in the area to reduce air pollution	حفاظت در مقابل آلودگی هوا Protection against air pollution	تقویت زیبایی بصری Enhance visual beauty	

رہیافت The approach	معیار Criterion	مؤلفه Component	ابعاد Dimensions
تأمین مکان‌های مناسب برای نشستن و مطالعه، گفت‌ووشنود، خوردن و آشامیدن، وجود کاربری‌های متنوع، وجود تجهیزات کافی مانند نور کافی، سطل زباله، کمد Providing suitable places for sitting and reading, talking, eating and drinking, the presence of various uses, the presence of sufficient equipment such as: sufficient light, trash can, closet	تأمین تسهیلات رفاهی Provision of welfare facilities	تقویت عناصر طبیعی Strengthening natural elements	
زیباسازی چشم‌انداز، ایجاد تناسب و هماهنگی میان عناصر مختلف محیط، توجه به جزئیات مختلف و قابل‌درک، تأمین منظر مناسب با استفاده از پوشش گیاهی Beautifying the landscape, creating harmony between different elements of the environment, paying attention to different and understandable details, providing a suitable landscape by using vegetation.	زیباسازی محیط اطراف و پیرامون Beautifying the surroundings	ارتقا مبلمان و تجهیزات Upgrade furniture and equipment	
بهره‌گیری از پنجره‌های عریض در جبهه شمال و جنوب، استفاده از نورگیر سقفی، ایجاد روشنایی کافی برای مطالعه Using wide windows on the north and south fronts, using ceiling skylights, creating sufficient lighting for studying	استفاده از نور طبیعی Use of natural light	تقویت امکانات Strengthening facilities	
حضور فضای سبز در داخل ساختمان، ایجاد بام سبز، استفاده از گیاهان بومی در محوطه، استفاده از گیاهان همیشه‌سبز در محوطه The presence of green spaces inside the building, the creation of green roofs, the use of native plants in the area, the use of evergreen plants in the area	استفاده از درختان و پوشش گیاهی Use of trees and cover herbal	تقویت امنیت Strengthening security	
طراحی آبراهه در محوطه به‌نحوی که مزاحم کاربران نباشد، ایجاد امکان شنیدن صدای آب Designing the waterway in the area in a way that does not disturb users, making it possible to hear the sound of water	استفاده از عنصر آب Use of water element	تقویت پشتیبانی و حمایت اجتماعی Strengthening social support	
به‌کارگیری مبلمان‌های مناسب گروه‌های جمعی، ایجاد میزهای اجتماعی و انفرادی، درنظرگرفتن مبلمان راحت و صمیمی در کنار مبلمان رسمی، درنظرگرفتن آب‌خوری، سطل زباله Using furniture suitable for groups, creating social and individual tables, considering comfortable and intimate furniture next to formal furniture, considering drinking fountains and trash cans.	فراهم نمودن بستری مناسب برای حضور مخاطبین و کارکنان Providing a suitable platform for the presence of contacts and employees	تقویت مشارکت‌پذیری Strengthening participation	
ایجاد فروشگاه‌ها با کاربری فرهنگی، خدماتی و بهداشتی، ایجاد بستر مناسب برای فعالیت‌های متنوع، وجود تجهیزات و امکانات کافی Creating stores with cultural, service and health use, creating a suitable platform for various activities, having enough equipment and	تأمین نیازهای کارکنان و مراجعه‌کنندگان در هنگام حضور Meeting the needs of employees and visitors during	افزایش همگن بودن مخاطبین Increasing homogeneity of contacts	

ابعاد Dimensions	مؤلفه Component	معیار Criterion	رهیافت The approach facilities.
اجتماعی Social	تقویت حریم شخصی Strengthening privacy تقویت تعامل عاطفی Strengthening emotional interaction	جلوگیری از جرم پذیر بودن فضا Preventing crime in the space	عدم وجود فضاهای کور، ایجاد امکان نظارت اجتماعی بر فضاها، نورپردازی مناسب در شب The absence of blind spaces, creating the possibility of social monitoring of spaces, proper lighting at night
		سهولت حضور افراد کم‌توان Ease of presence of disabled people	طراحی رمپ، بالابر و آسانسور در کنار پله‌ها، رعایت استانداردهای فضایی برای عبور و مرور ویلچر، خوانایی و وضوح مسیرهای حرکتی Designing ramps, lifts and elevators next to the stairs, complying with space standards for the passage of wheelchairs, legibility and clarity of movement paths.
		امکان تعاملات اجتماعی تصادفی The possibility of social interactions by accident	ایجاد پاتوق‌های جمعی، ایجاد فضاهای جمعی خصوصی و نیمه‌خصوصی، طراحی مبلمان با محوریت تعاملات روزمره در سایت Creating collective hangouts, creating private and semi-private collective spaces, furniture design focusing on daily interactions on the site
		حمایت کاربران توسط کارمندان User support by employees	ایجاد فضاهای خدماتی، جهت رفع نیاز کاربران Creating service spaces to meet the needs of users
		حمایت کاربران توسط کاربران User support by users	ایجاد فضاهایی جهت انجام کارهای گروهی و تعاملات اجتماعی Creating spaces for doing group work and social interactions
		امکان مشارکت در فعالیت‌ها The possibility of participation in activities	نگهداری فضاهای سبز کتابخانه توسط کاربران، برگزاری رویدادهای فرهنگی و اجتماعی در فضاهای جمعی به کمک کاربران کتابخانه Maintenance of library green spaces by users, holding cultural and social events in public spaces with the help of library users
		ایجاد صمیمیت بین افراد Creating intimacy between people	ایجاد میزهای اجتماعی و دسته‌جمعی، ایجاد جو صمیمی Creating social and collective tables, creating an intimate atmosphere
		رعایت حقوق فردی Observance of individual rights	تأمین مکان‌های خصوصی فردی، تأمین کمدهای شخصی، فضاهای استراحت خصوصی Provision of individual private places, provision of private closets, private rest areas
		بهبود بخشیدن به فضاهای جمعی Improving spaces collective	ایجاد فضاهای جمعی Improving spaces collective
		ارتقاء آرامش Promoting peace of mind	ایجاد فضاهای جمعی Improving the quality
عملکردی Operational	ارتقاء کیفی فضای جمعی Improving the quality	ایجاد فعالیت‌های گوناگون متناسب با گوناگون متناسب با	برگزاری نشست کتاب‌خوان، جلسات جمع خوانی، آموزش نقاشی، رونمایی کتاب و برگزاری سلسله‌های نقد کتاب با حضور استادان

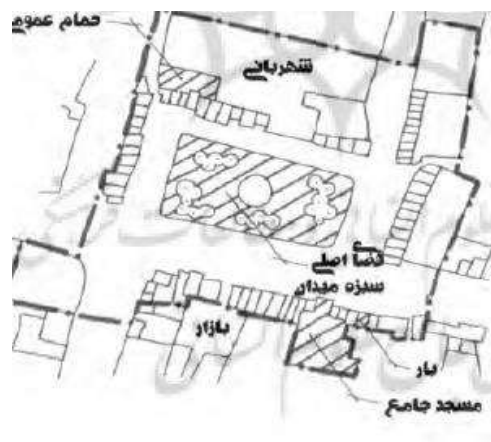
رهیافت The approach	معیار Criterion	مؤلفه Component	ابعاد Dimensions
برجسته Holding book reading meetings, reading sessions, painting training, book unveiling and book review series with the presence of prominent professors وجود بسترهای چند عملکردی و قابل تجهیز، ایجاد فضای ارتباطی نزدیک میان کارکنان و کاربران، وجود مکان‌هایی برای گردهمایی و خلوت The existence of multi-functional platforms that can be equipped, the creation of a close communication space between employees and users, the existence of places for gathering and solitude استفاده از سایبان‌های موقت و دائم، استفاده از پوشش گیاهی متناسب با اقلیم در محوطه برای گسترش در تابستان The use of temporary and permanent canopies, the use of vegetation suitable for the climate in the area for expansion in the summer کمک به جریان یافتن نسیم، پرهیز از به‌کاربردن مصالحی که مانع تبادل رطوبت هستند، پرهیز از به‌کاربردن مصالح جذب‌کننده و نگاه‌دارنده حرارت Helping the breeze to flow, avoiding the use of materials that prevent the exchange of moisture, avoiding the use of materials that absorb and retain heat.	اقشار متنوع Creating various activities suitable for various classes ارتباط با کاربران و پاسخ به نیازهای ایجادشده در مکان Communicating with users and responding to needs created in place برخورد داری از سایه و آفتاب مناسب Enough shadow coverage and appropriate sun exposure تعدیل رطوبت و دما Adjusting humidity and temperature عدم وجود موانع در مسیر حرکتی Absence of obstacles in the path of movement تأمین فضای شخصی Provision of personal space تأمین فضا جمعی Provision of collective space	of public space افزایش تعلق خاطر Increase in attachment تقویت رضایتمندی Enhancing satisfaction بهبود دسترسی Improving accessibility تقویت ایمنی Strengthening immunity تقویت راحتی Enhancing comfort	
ایجاد و ساخت المان‌های معنایی، استفاده از عناصر طبیعی در محیط، استفاده از موسیقی در محیط‌های جمعی Creating and constructing semantic elements, using natural elements in the environment, using music in collective environments استفاده و به‌کارگیری از معماری اصیل ایرانی، ایجاد المان‌های مرتبط با فرهنگ و ساختار ایرانی، استفاده از مصالح بوم‌آورد The use and application of authentic Iranian	امکان خاطره‌انگیزی برای مخاطبین A memorable opportunity for users هویت دادن به طراحی Identifying the design	تقویت زیبایی بصری Enhancing visual beauty تقویت عناصر طبیعی Strengthening natural elements	معنایی Semantic

ابعاد Dimensions	مؤلفه Component	معیار Criterion	رهیافت The approach
احساسی Emotional	ارتقا میلان و تجهیزات Upgrading furniture and equipment	ایجاد آرامش خاطر برای مخاطبین Creating peace of mind for the audience	تأمین فضای آرام برای مخاطبین، استفاده از متریال‌های عایق صدا، استفاده از سیستم‌های گرمایش و سرمایش بی‌صدا Providing a quiet space for the audience, using soundproof materials, using silent heating and cooling systems
	تقویت امکانات Strengthening facilities	ایجاد احساس خوب از مخاطبین Creating a feeling of familiarity and habituation in the audience	تخصیص میز مطالعه و کمد مشخص برای کاربران همیشگی، استفاده از عناصر تداعی‌کننده خاطرات مثبت جمعی، برگزاری مراسمی که موجب مانایی خاطره برای افراد می‌شود Allocating a specific study table and closet for regular users, using elements that evoke collective positive memories, holding a memorable ceremony for people
	تقویت امنیت Strengthen security	ایجاد احساس خوب از فضا Creating a good sense of space	وجود تجهیزات و خدمات کافی، خلق فضایی که در مراجعین حس آشناپنداری ایجاد کند. Having enough equipment and services, creating an atmosphere that creates a sense of familiarity in clients
	تقویت پشتیبانی و حمایت اجتماعی Strengthening social support	مشارکت کاربر در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی User participation in social and cultural activities	استفاده از کاربران در طراحی فضا و برگزاری رویدادها، طراحی فضاهایی جهت برگزاری نمایشگاه‌های هنری، طراحی فضاهای متنوع کوچک برای جمع شدن و گپ زدن کوتاه Using users in designing space and holding events, designing spaces for holding art exhibitions, designing various small spaces for gathering and short chats.
	تقویت مشارکت‌پذیری Strengthening participation	ایجاد حس تعلق خاطر در فضا Creating a sense of belonging in the space	طراحی آب‌نما، طراحی فضاهایی برای مکالمه دونفره، طراحی مکان‌هایی برای ایجاد انجمن‌های محلی، طراحی یادمان‌ها، استفاده از مصالح بوم آورد، میلان ساده و قابل‌استفاده برای تمامی کاربران Designing a water feature, designing spaces for two-person conversation, designing places to create local associations, designing monuments, using canvas materials, simple and usable furniture for all users.
	افزایش همگن بودن مخاطبین Increasing homogeneity of contacts	ایجاد حس رضایتمندی به مخاطبین Create a sense of satisfaction contacts	خلق فضاهای متناسب با خواسته مخاطبین، ایجاد رابطه نزدیک مخاطب با کارکنان، خوانایی ورودی ساختمان، کافی بودن مساحت فیزیکی، نور طبیعی، امکان استفاده معلولین از ساختمان، حذف صداهای مزاحم در محیط، در نظر گرفتن فضاهای خدماتی رفاهی در کتابخانه، نحوه محوطه‌سازی و استفاده از فضای باز Creating spaces that suit the needs of the audience, creating a close relationship between the audience and the employees, the legibility of the entrance of the building, the sufficiency of the physical area, natural light, the possibility of use for disabled people from the building,

اهداف The approach	معیار Criterion	مؤلفه Component	ابعاد Dimensions
removing annoying sounds in the environment, considering service spaces comfort in the library, how to landscape and use the open space			
ایجاد کاربری‌های متنوع، استفاده از مبلمان متنوع، افزایش ساعات کاری مجموعه Creating diverse uses, using diverse furniture, increasing the working hours of the complex	تأمین نیازهای متنوع مراجعین Meeting the diverse needs of clients		زمانی Time
استفاده از نور طبیعی روز، تهویه مطبوع، بوی خوب، ایجاد فضای بسته، نیمه‌باز و باز Use of natural daylight, air conditioning, good smell, creating closed, semi-open and open space	تأمین شرایط آسایش Providing comfort conditions	تقویت حریم شخصی Strengthening privacy	
برگزاری رویدادهای مختلف، استفاده از المان‌های نوستالژیک، استفاده از گیاهان خاص بومی Holding different events, using nostalgic elements, using special native plants	خاطره‌انگیزی فضا Evocative space		

ویژگی‌های این محدوده است (Afshari., 2017). افراد گاهی به دلیل تماشای اعدام مخالفان توده‌ای‌ها و گاهی به خاطر تماشای فیلمی در سینمای روبازی که وسط سبزه‌میدان دایر می‌شد، در این مکان جمع می‌شدند و با دوستان، آشنایان و حتی غریبه‌ها ارتباط برقرار می‌کردند (Modiri & Davoodi., 2017). شکل ۵ سبزه‌میدان شهر زنجان را در دو دوره صفوی و قاجار نشان می‌دهد:

سبزه‌میدان در درون حصار و هسته تاریخی شهر جای گرفته است که اهمیت این میدان را از لحاظ نقش آن در عملکرد تاریخی، هویتی و شهری نمایان می‌سازد (Afshari., 2017). سبزه‌میدان زنگان خاطره سه نسل است که در کنار هم از خیابان سرچشمه عبور می‌کنند. دیوارهای آجری، سردرهای خوش‌تناسب، درختان کهن‌سالی که پشت دیوارها قرار دارند، سقف‌های شیب‌دار خاطره‌انگیز و خاطره منتشر در فضا که یاد ذوالفقاری‌ها و توفیقی‌ها در آن جاری است، از

شکل ۱. سمت راست: سبزه‌میدان عهد قاجار (Modiri & Davoodi., 2017)

سمت چپ: سبزه‌میدان دوره صفوی (Zanjan Municipality, 2019)

Figure 1. Right Side: Ahed Qajar Square
Left side: Sabze Meydan During the Safavid Era

کهن‌دژ میلاد وابسته به بنیاد تعاون ناجا به‌عنوان شریک پروژه در نظر گرفته شد (شکل ۶). روش سرمایه‌گذاری به‌صورت مشارکت در ساخت یعنی آورده شهرداری زمین و عوارض، آورده شریک مطالعه و تملک بخش باقی‌مانده سایت (حدود ۱/۵ هکتار) طراحی و ساخت بوده است. بر اساس برآورد اولیه ارزش قرارداد ۶۰۰ میلیارد تومان است که احداث میدان و مستحذات آن، زیرگذر پایانه حمل‌ونقل شهری، ساختمان اداری و فرهنگی (کاخ شورا) مجموعه تجاری، گردشگری، موزه (فرهنگی)، مجموعه اداری و خدماتی و حدود ۲۲۰۰ پارکینگ طبقاتی را شامل می‌شود. زیربنای فوق بیش از ۱۳۰،۰۰۰ هزار مترمربع است که حدود ۵۰ درصد آن پارکینگ زیرگذر و پایانه اتوبوس و تاکسی خواهد بود (Ostandari Zanjan., 2021).

امروزه محله سبزه‌میدان مرکزیتی مکانی اجتماعی و اقتصادی در بافت شهر دارد و از نظر موقعیتی تقریباً در مرکز فیزیکی شهر است. بخش حکومتی به‌طور کامل تخریب شده است و به‌جز چند تک‌بنای تاریخی، یعنی عمارت دارایی و عمارت ذوالفقاری نشان‌های از بافت تاریخی در مجموعه مشاهده نمی‌شود (Habibi et al., 2008:56). این فضا میراث ارزشمند تاریخی با قدمت چند صدساله است که طرح تملک آن از سال ۱۳۶۸ آغاز شده است. همچنین محدوده‌ای حدود ۷/۵ هکتار در ورودی ضلع شمالی بازار تاریخی زنجان واقع شده است که این محدوده پس از وقفه چندین ساله با تدابیر مدیریت استان و شهرداری و شورای اسلامی شهر در سال ۱۳۹۲ (بهمن‌ماه) طی فراخوانی عمومی و ملی، برای شناسایی و انتخاب سرمایه‌گذار انتخاب شد و در نهایت شرکت

شکل ۲. پلان نهایی سبزه‌میدان شهر زنجان (Zanjan Municipality., 2019)

Figure 2. The Final Green Plan of Shahr Zanjan Square

تقویت نقش و جایگاه بازار؛
ایجاد قطب چندعملکردی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و توریستی در هسته مرکزی شهر؛
ایجاد مرکز شهری با هویت و کارآمد در محله‌های قدیمی؛
تقویت ارزش‌های بافت قدیم شهر و احیای محله‌های مجاور؛
سامان‌دهی ترافیک شهری؛
استفاده از فضاهای تخریب‌شده گسترده در بافت به‌منظور تعریف فضاهای شهری مناسب محله؛
وجود ارتباط و تعامل شهرداری (به‌سازی و نوسازی) و

بر اساس برآورد انجام‌شده و انتفاع شهرداری از فضاهای مشاعی، سهم شریک ۸۰ درصد ساختمان‌های اداری، تجاری فرهنگی و پارکینگ بوده است. ۲۰ درصد باقی‌مانده نیز به حمل‌ونقل اتوبوسی و تاکسی، به همراه زیرگذر، ساختمان آتش‌نشانی و آماده‌سازی، فضای عمومی و فضای سبز کل میدان زیرگذر و شبکه‌های واقع در طرح به شهرداری تعلق یافته است (Ostandari Zanjan., 2021). به‌طور واضح می‌توان این گره شهری را جزء عناصر مهم و ساختاری استخوان‌بندی شهر زنجان مطرح کرد. فرصت‌های پیش‌روی طرح توسعه عبارت است از:

سازمان میراث فرهنگی در منطقه به‌عنوان دو قطب مهم در
تصمیم‌گیری برای بافت تاریخی شهر (Sashapoor et al., 2016). شکل ۳ نمایی از وضعیت قبلی و کنونی پیاده‌راه سبزه‌میدان را نشان می‌دهد:

شکل ۳. نمایی از وضعیت قبلی (راست) و کنونی (چپ) پیاده‌راه سبزه‌میدان شهر زنجان (ماخذ: نگارندگان، ۱۴۰۱)

Figure 3. A View of the Previous (Right) and Current (Left) Condition of the Sabze Meydan Footpath in Zanjan City (Source: Authors., 2022)

وضعیت ارجحیت بوده است. در مراتب بعدی کیفیت مبلمان و تجهیزات و تقویت عناصر خاطره‌انگیزی با توجه به موقعیت قرارگیری سبزه‌میدان شهر زنجان در بافت مرکزی شهر در کنار عناصر تاریخی و میراثی شهر با وزن ۰/۰۶۱ در رتبه دوم تا سوم قرار گرفته‌اند. در سطح بعدی تقویت فضاهای جمعی و تسهیل دسترسی با وزن‌های ۰/۰۶ و ۰/۴ در رتبه‌های ۵ و ۷ جای گرفته‌اند.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های حاصل از روش BWM، وزن هریک از شاخص‌ها در جهت خلق پاتوق فرهنگی در سبزه‌میدان شهر زنجان با رویکرد فرهنگ کتابخوانی را مشخص ساخته است، در این میان عامل خلق عناصر طبیعی با اختلاف زیاد نسبت به دیگر فاکتورها با مقدار ۰/۱۴ رتبه اول را به خود اختصاص داده است و برای خلق این فضا نسبت به دیگر شاخص‌ها دارای

جدول ۳. ارجحیت شاخص‌های خلق پاتوق فرهنگی با رویکرد فرهنگ کتابخوانی (روش BWM) (Research findings, 2022)
Table 3. Preferential Indicators of Creating a Cultural Hangout with the Approach of Reading Culture (BWM Method)

مؤلفه Dimension	شناسه ID	وزن Weight	رتبه شاخص Index rank
بهبود دسترسی Improving accessibility	C ₁	0.046368	7
تقویت ایمنی Strengthening immunity	C ₂	0.037094	8
تقویت راحتی Enhancing comfort	C ₃	0.030912	15
تقویت زیبایی بصری Enhancing visual beauty	C ₄	0.061824	5
تقویت عناصر طبیعی Strengthening natural elements	C ₅	0.0145728	1
ارتقا مبلمان و تجهیزات Upgrading furniture and equipment	C ₆	0.092736	2
تقویت امکانات Strengthening facilities	C ₇	0.061824	4
تقویت امنیت Strengthening security	C ₈	0.031912	11

مؤلفه Dimension	شناسه ID	وزن Weight	رتبه شاخص Index rank
تقویت پشتیبانی و حمایت اجتماعی Strengthening social support	C ₉	0.023184	20
تقویت مشارکت‌پذیری Strengthening participation	C ₁₀	0.020608	22
افزایش همگن بودن مخاطبین Increasing homogeneity of contacts	C ₁₁	0.031912	11
تقویت حریم شخصی Strengthening privacy	C ₁₂	0.01176	24
تقویت تعامل عاطفی Strengthening emotional interaction	C ₁₃	0.023184	20
ارتقا تنوع فعالیت Promotion of activity diversity	C ₁₄	0.030912	10
تقویت پاسخگویی به نیازها Strengthening responsiveness to needs	C ₁₅	0.026496	16
ارتقا آسایش اقلیمی Improvement of climatic comfort	C ₁₆	0.030912	11
چیدمان کارآمد مبلمان Efficient arrangement of furniture	C ₁₇	0.026496	16
ارتقاء خاطره‌انگیزی A memorable upgrade	C ₁₈	0.061824	3
تقویت هویت‌مندی Strengthening identity	C ₁₉	0.037094	9
ارتقا آرامش Promoting peace of mind	C ₂₀	0.020608	22
ارتقاء کیفی فضای جمعی Improving the quality of public space	C ₂₁	0.061824	4
افزایش تعلق خاطر Increase in attachment	C ₂₂	0.037094	9
تقویت رضایتمندی Enhancing satisfaction	C ₂₃	0.026496	16
افزایش مدت اقامت در هر بار مراجعه Increasing the length of stay for each visit	C ₂₄	0.026484	19

گسترده نور (پنجره‌های سرتاسری، نورگیرهای سقفی)؛ استفاده از بام سبز (پوشیده شدن سراسر بام باغ کتاب با فضای سبز) و استفاده از فضای سبز در داخل ساختمان برخی پیشنهادها برای مهم کارشناسان امر برای جذب مخاطب در حوزه برنامه‌ریزی عناصر طبیعی این مکان بوده است. بعد از بررسی شاخص‌ها و استخراج وزن آن‌ها لازم است وضعیت عملکردی عوامل مشخص شوند، بدین منظور از مدل IPA استفاده شده است. مدل^۱ IPA:

1. Importance - Performance Analysis

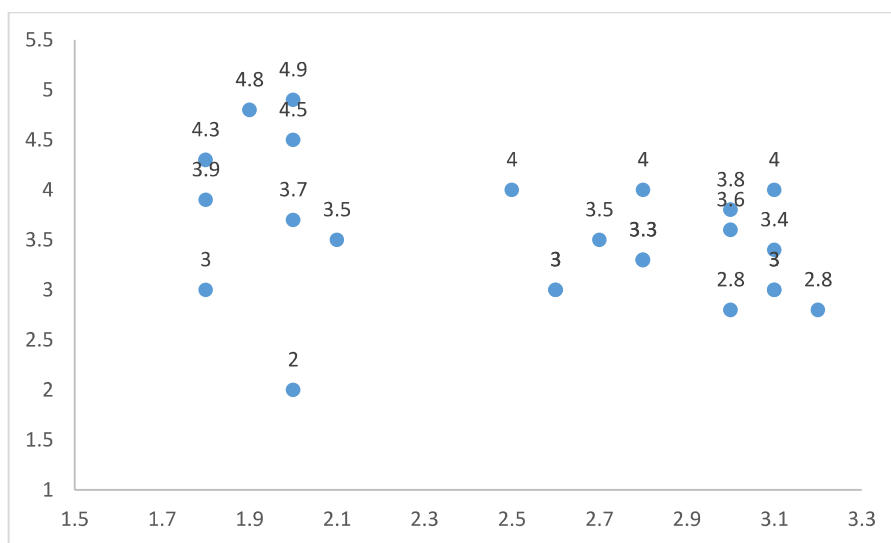
برنامه‌ریزی مجموعه‌های باغ کتاب، باعث ایجاد محیطی خوشایند برای تفریح، دریافت خدمات فرهنگی، ارتباط انسان‌ها با یکدیگر و برطرف کردن نیازها و توقعات و حس رضایتمندی آنها می‌شود. در این چارچوب باید اذعان داشت که جایگاه عناصر طبیعی و سبز در خلق پاتوق فرهنگی در مرکز شهر زنجان حاکی از این امر است که عناصر سبز به‌عنوان یکی از رویکردهای نوین معماری و شهرسازی و راهکاری برای معماری پایدار می‌تواند علاوه بر اینکه زندگی انسان‌ها را به شرایط طبیعی نزدیک‌تر کند؛ از سویی با توجه به معضل آلودگی کلان‌شهرها موجب افزایش سرانه فضای سبز، ارتقای کیفیت محیط‌زیست و توسعه پایدار شهری گردد. حضور پهنه

جدول ۴. مقدار PI شاخص‌های خلق پاتوق فرهنگی با رویکرد فرهنگ کتاب‌خوانی (research findings.,2022)

Table 4: PI Value of Cultural Hangout Creation Indicators with the Approach of Reading Culture

p-i	عملکرد Function P	اهمیت Importance I	شاخص Indicator
-0.5	2.8	3.3	بهبود دسترسی Improving accessibility
-0.6	3	3.6	تقویت ایمنی Strengthening immunity
-0.4	2.6	3	تقویت راحتی Enhancing comfort
-2.5	1.8	4.3	تقویت زیبایی بصری Enhancing visual beauty
-2.9	1.9	4.8	تقویت عناصر طبیعی Strengthening natural elements
-2.9	2	4.9	ارتقا مبلمان و تجهیزات Upgrading furniture and equipment
0.2	3	2.8	تقویت امکانات Strengthening facilities
-2.1	1.8	3.9	تقویت امنیت Strengthening security
0.1	3.1	3	تقویت پشتیبانی و حمایت اجتماعی Strengthening social support
-1.4	2.1	3.5	تقویت مشارکت‌پذیری Strengthening participation
0	2	2	افزایش همگن بودن مخاطبین Increasing homogeneity of contacts
0.1	3.1	3	تقویت حریم شخصی Strengthening privacy
-0.3	3.1	3.4	تقویت تعامل عاطفی Strengthening emotional interaction
-0.9	3.1	4	ارتقا تنوع فعالیتی Promotion of activity diversity
-0.8	3	3.8	تقویت پاسخگویی به نیازها Strengthening responsiveness to needs
-0.4	2.6	3	ارتقا آسایش اقلیمی Improvement of climatic comfort
-1.5	2.5	4	چیدمان کارآمد مبلمان Efficient arrangement of furniture
0.4	3.2	2.8	ارتقا خاطره‌انگیزی A memorable upgrade
-0.5	2.8	3.3	تقویت هویت‌مندی Strengthening identity
-1.7	2	3.7	ارتقا آرامش Promoting peace of mind
-2.5	2	4.5	ارتقا کیفی فضای جمعی Improving the quality of public space
-0.8	2.7	3.5	افزایش تعلق خاطر

p-i	عملکرد Function	اهمیت Importance	شاخص Indicator
-1.2	2.8	4	Increase in attachment تقویت رضایتمندی
-1.2	1.8	3	Enhance satisfaction افزایش مدت اقامت در هر بار مراجعه Increasing the length of stay for each visit

شکل ۴. اهمیت عملکردی شاخص‌ها

Figure 4. Functional Importance of Indicators

جدول ۵. اولویت توجه به شاخص‌ها

Table 5. Priority Attention to Indicators

اولویت Priority	SW	OW	مولفه Dimension
15	0.02	1.65	بهبود دسترسی Improving accessibility
14	0.02	2.16	تقویت ایمنی Strengthening immunity
17	0.01	1.2	تقویت راحتی Enhancing comfort
4	0.11	10.75	تقویت زیبایی بصری Enhancing visual beauty
2	0.14	13.92	تقویت عناصر طبیعی Strengthening natural elements
1	0.14	14.21	ارتقا مبلمان و تجهیزات Upgrading furniture and equipment
23	-0.01	-0.56	تقویت امکانات Strengthening facilities
5	0.08	8.19	تقویت امنیت Strengthening security
21	0.00	-0.3	تقویت پشتیبانی و حمایت اجتماعی Strengthening social support

اولویت Priority	SW	OW	مولفه Dimension
8	0.05	4.9	تقویت مشارکت‌پذیری Strengthening participation
20	0.00	0	افزایش همگن بودن مخاطبین Increasing homogeneity of contacts
21	0.00	-0.3	تقویت حریم شخصی Strengthening privacy
19	0.01	1.02	تقویت تعامل عاطفی Strengthening emotional interaction
10	0.04	3.6	ارتقا تنوع فعالیتی Promotion of activity diversity
12	0.03	3.04	تقویت پاسخگویی به نیازها Strengthening responsiveness to needs
17	0.01	1.2	ارتقا آسایش اقلیمی Improvement of climatic comfort
7	0.06	6	چیدمان کارآمد مبلمان Efficient arrangement of furniture
24	-0.01	-1.12	ارتقاء خاطره‌انگیزی A memorable upgrade
15	0.02	1.65	تقویت هویت‌مندی Strengthening identity
6	0.06	6.29	ارتقا آرامش Promoting peace of mind
3	0.11	11.25	ارتقاء کیفی فضای جمعی Improving the quality of public space
13	0.03	2.8	افزایش تعلق خاطر Increase in attachment
9	0.05	4.8	تقویت رضایتمندی Enhancing satisfaction
10	0.04	3.6	افزایش مدت اقامت در هر بار مراجعه Increasing the length of stay for each visit

حیات شهری را غنی سازد و بتواند شهروندان را دل‌بسته خود کند. در رتبه‌های بعدی، افزایش چیدمان کارآمد مبلمان و ارتقاء خاطره‌انگیزی جایگاه بعدی را به خود تخصیص داده‌اند. یافته‌ها نشانگر ناهماهنگی بین اهمیت و عملکرد شاخص‌ها است. چراکه اگر شاخصی اهمیت بالایی در خلق پاتوق‌های فرهنگی داشته باشد، می‌بایست مقدار عملکرد آن نیز بالا باشد تا مقدار P-I آن صفر و یا حداقل به صفر نزدیک باشد، ولی در تحقیق حاضر متفاوت بوده است. بر این اساس در تحقیق حاضر بیشترین ناهماهنگی منفی مربوط به شاخص‌های تقویت عناصر طبیعی، زیبایی بصری و تقویت امنیت به ترتیب به میزان ۲/۹، ۲/۵ و ۲ بوده است، در مقابل بیشتر ناهماهنگی مثبت مربوط به شاخص‌های تقویت حریم شخصی، تقویت پاسخگویی به نیازها، چیدمان کارآمد مبلمان به ترتیب با مقادیر

بررسی اهمیت/عملکرد شاخص‌ها نشانگر بیشتر اهمیت برای تقویت عناصر طبیعی، ارتقاء مبلمان و تجهیزات و ارتقاء کیفی فضای جمعی در بالاترین سطح بوده است، اما بهترین وضعیت عملکردی متفاوت بوده و مربوط به شاخص‌های تقویت همگنی مخاطبین (اشاره مختلف) می‌باشد؛ بدیهی است فضاهای عمومی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که پاسخگوی نیازهای متنوع گروه‌های مختلف سنی باشند فضاهای عمومی این امکان را به مردم می‌دهند که نسل‌های مختلف باهم حضورداشته باشند. این پیوند اجتماعی است که با زمینه‌سازی ایجاد خاطرات جمعی و ایجاد عاطفه نسبت به محیط در افراد، آنها را دل‌بسته به مکان می‌کند؛ بنابراین کتابخانه به‌عنوان فضای عمومی شهری در صورتی موفق است که بتواند بستر مناسبی برای استفاده و ارتباط جمعی شهروندان باشد، تجربه

۱/۳، ۱/۲ و ۱/۱ بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف کلی از انجام این پژوهش مرور نظام‌مند بر تأثیر مفهوم میزان مطالعه و گرایش به خواندن، از مهم‌ترین شاخص‌های رشد و توسعه هر کشور است. در ایران آمارهای متعددی برای سرانه مطالعه روزانه (کتاب، روزنامه و غیره) گفته می‌شود و مقدار اعلام‌شده در خبرگزاری‌ها متنوع است که همه حاکی از سرانه پایین مطالعه در کشور است. از این رو اگر خواستار رشد و پیشرفت جامعه در ابعاد مختلف فرهنگی، علمی، سیاسی، اقتصادی هستیم، باید به مقوله کتاب و کتابخوانی اهمیت به سزایی بدسیم عوامل بسیاری مانع و بازدارنده مطالعه در کشور است، یکی از موارد عدم جذابیت فضاهای مطالعه در شهر می‌باشد؛ این نوشتار خلق و طراحی باغ کتاب را راهکاری مهم در فضای عمومی شهر تلقی کرده و اگر خواستار فضاهای پاسخگو هستیم باید شیوه‌های روز مورد توجه قرار دهیم از آنجاکه مردم نیازمند فضاهای جدید از کتابخانه‌ها هستند و با توجه به علاقه فطری مردم به طبیعت و کم شدن آن در زندگی مردم، این فضاها می‌تواند در قالب باغ شکل بگیرد. ایجاد فضاهای نوین در جهت افزایش جذب مخاطب به کتابخوانی در قالب باغ کتاب می‌تواند گامی مثبت در جهت تعاملات فکری و اجتماعی بین شهروندان باشد که در جهت رفع نیاز به فعالیت‌های فرهنگی نیز می‌باشد و مجموعه جدیدی از دانش و اطلاعات را در زمینه علاقه‌مندی به کتابخوانی فراهم می‌نماید. نتایج این تحقیق بنا بر اوزان محاسبه‌شده نشان داد که طراحی خلاقانه عناصر طبیعی و ارتقا میلمان و تجهیزات با اختلاف زیاد نسبت به دیگر فاکتورها با مقدار ۰/۱۴ رتبه اول را به خود اختصاص داده است و برای خلق این فضا نسبت به دیگر شاخص‌ها دارای وضعیت ارجحیت بوده است.

نتایج پژوهش غفاری و هنرجو (۲۰۱۸) نشان می‌دهد که میلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تأثیر بسزایی دارد. باغ کتاب می‌تواند از طریق عناصر طبیعی به باغ اندیشه و فضاهای مکث تبدیل‌شده، محیطی که همچون کیفیت دل‌نشین باغ ایرانی با تأثیرات روانی خود، اما با خوانشی متفاوت، حس مکان را غنی سازد و بتواند با به‌کارگیری فضاهای باز و انعطاف‌پذیری که ارتقاء کیفی فضای جمعی و تقویت زیبایی بصری را رقم بزند. همچنین صابری (۲۰۱۸) نیز نشان می‌دهد فضاهای خلاق جمعی که زمینه‌ساز پویایی اجتماعی و آموزش ناخودآگاه هستند، مکمل فضاهای بسته کتابخانه در طرح باشد و در افقی دورتر با استفاده از فرصت‌های تفریحی، فرهنگی و توریستی با توجه به اهداف چشم‌انداز طرح سبزه‌میدان، به سیاستی جهت تبلیغ فرهنگ کتابخوانی و نمایش اهمیت فرهنگ غنی ایرانی، به گردشگران نیز تبدیل شود. همچنین برنامه‌ریزی کالبدی پاتوق فرهنگی می‌بایست برای تقویت فعالیت‌های مناسب اجتماعی و فرهنگی و معنا بخشیدن به شهر انجام پذیرد و نقش این عناصر ارزشمند در ایجاد فضای شهری خاطره‌انگیز و با هویت برای شهروندان بیش از یک بنای تاریخی است. لذا در پروژه احیای بافت تاریخی شهر زنجان (طرح سبزه‌میدان)، انتظار می‌رود از نظرات و دیدگاه‌های کاربران و مشارکت آنها استفاده شود تا بتوان مکانی برای بروز فعالیت‌های اجتماعی، شکل‌گیری خاطرات جمعی و هویت بخشی به ساکنان ایجاد کرد.

پی‌نوشت

بر اساس آمارهای رسمی بر اساس گزارش نشریه دنیای اقتصاد، ایرانی‌ها به‌طور متوسط ۱۳ دقیقه در روز مطالعه می‌کنند (دنیای اقتصاد، ۱۳۹۹).

References

- Afshari, J. (2017). "Urban space design with emphasis on semiotics of Zanjan city", Master Thesis in Architecture, Supervisor: Dr. Maryam Kalami, Zanjan: Zanjan Universit. [In Persian]
- Aghamalaei, R. (2017). "Urban revitalization with a cultural approach"; *Manzar Magazine*, 39, 50-59. [In Persian]
- Amanlu; H. & Barzegar, E. (2016). "Evaluation of Lifestyle of Agents in the Islamic Republic of Iran Using Significance-Performance Analysis Model"; *Iranian Islamic Progress Model Quarterly*; 4(7), 9-34. [In Persian]
- Blessi, G. T., Grossi, E., Sacco, P. L., Pieretti, G., & Ferilli, G. (2016). "The contribution of cultural participation to urban well-being. A comparative study in Bolzano/Bozen and Siracusa"; *Italy. Cities*, 50, 216-226. <https://doi.org/10.1016/J.CITIES.2015.10>
- Clark, T. N., Lloyd, R., Wong, K. K., & Jain, P. (2002). "Amenities drive urban growth". *Journal of Urban Affairs*, 24(5), 493-515.

- <https://doi.org/10.1111/1467-9906.00134>.
- Delbecq, A. L. Van de Ven, A. & Gustafson, D. (1975). "Group Techniques for Program Planning: A Guide to Nominal Group and Delphi Processes". Glenview, Illinois
- Evans, G., & Shaw, P. (2004). "The contribution of culture to regeneration in the UK: a review of evidence - A report to the Department for Culture Media and Sport". Retrieved from <http://www.scholars-on-bilbao.info/fichas/EvansShaw2004.pdf>.
- Fereydounzadeh, H. & Akbarzadeh, A. (2020). "Cultural Reconstruction of the City Based on the Creation of Urban Hangouts (Ardabil City)", *Quarterly Journal of Urban Design and Urban Research*, 3(2), 15-23. [In Persian]
- Ghaffari, S. & Honarjoo, M. (2018). "Efforts to promote a culture of reading among women members of public libraries in Malayer"; *Journal of Women and Culture*; 9(36), 117-126. [In Persian]
- GivehChian, E. (2019). "Isfahan Book Garden Design Inspired by the Persian Garden"; Master Thesis in Architecture; Shahid Ashrafi University of Isfahan. [In Persian]
- Habibi, K., Meshkini, A. & Poorahmad, A. (2008). "From Zangan to Zanzan (A look at the physical-spatial developments of the ancient city)", Zanzan: Zanzan University Press. [In Persian]
- KEA. (2006). The Economy of culture in Europe. European Commission.
- KhorramR, R & Mahan, A. (2020). "Persian Garden as an interactive media"; *Landscape Magazine*, 12(15), 16-23. [In Persian]
- Lawn, I. (2022). "Best Cities for Book Lovers", *Sav Maive*, 16, 34-56.
- Marofi, H. & Vahidi Borji, G. (2015). "Space and the realization of urban rights: Identifying the spatial components of urban rights in order to analyze and evaluate the Nawab project in Tehran and La Defense in Paris", *Journal of Urban Studies*, 16, 6-14.
- Martinez, J. G. (2007). "Selling Avant-garde: How Antwerp became a fashion capital (1990-2002)". *Urban Studies*, 44(12), 2449-2464.
- Modiri, A. & Davoodi, E. (2017). "Study of the role of third places on the promotion of social life in Zanzan during the Constitutional Revolution to the Islamic Revolution (Case study: Zanzan-Iran Green Field Area)", *Human Geography Research*, 40(3), 553-570. [In Persian]
- Montalto, V, Tacao, C.J. & Moura Sven, L. (2019). "Culture counts: An empirical approach to measure the cultural and creative vitality of European cities", *Cities*, 89(1), 167-185.
- Namdar, R; Turkman, A. & Fazl Elahi, A. (2018). "The necessity of designing a book garden according to Maslow's needs pyramid; 3rd International Conference on New Research in Civil Engineering, Architecture", Urban Management and Environment; Comprehensive by the Comprehensive Applied Scientific University of the Municipalities Assistance Organization in Karaj, Date 30 January 2018,
- OECD. (2009). "The impact of culture on tourism". Portugal - European Network of Village Tourism, <https://doi.org/10.1787/9789264040731-en>.
- Ostandari Zanzan. (2021). "final green plan of Shahr Zanzan square", <https://ostandari-zn.ir>. [In Persian]
- Poor Ahmad, A; Zyari, K. & Hatami Nejad, H. (2018). "An analysis of public space control in Tehran city parks", *Geography of Urban Planning Research*, 6(2), 649-673.
- Potts, J. (2009). "Why creative industries matter to economic evolution. Economics of Innovation and New Technology". *Economics of Innovation and New Technology*, 18(7), 663-673. <https://doi.org/10.1080/10438590802564592>.
- Pratt, A. C., & Jeffcutt, P. (2009). "Creativity, innovation and the cultural economy: Snakeoil for the twenty-first century?", *Creativity, innovation and the cultural economy*, 3(2), 1-20. <https://doi.org/10.4324/9780203880012>
- Qalibaf Khoshkhooi, S. (2013). "Mashhad Book Garden Design Based on Criteria for Designing Leisure Spaces in a Sustainable City", Urban design, M.Sc. Thesis,

- Engineering Faculty, Islamic Azad University, Shahroud Branch. [In Persian]
- Rezayi. J. (2016). "Best-worst multi-criteria decision-making method". *Omega*, 53(2), 49-57. [In Persian]
- Rizzo, I., & Throsby, D. (2006). "Cultural heritage: Economic analysis and public policy". *Handbook of the economics of art and culture Elsevier* [https://doi.org/10.1016/S1574-0676\(06\)01028-3](https://doi.org/10.1016/S1574-0676(06)01028-3).
- Saberi, G. (2019). "Book garden design with emphasis on creating new study spaces in Mashhad"; Thesis for Master's Degree, Islamic Azad University, Bandar Abbas Branch. [In Persian]
- Sadeghi Darvazeh, Q, Salehi Sadeghiani, J., Makondi, Sh. & Mansoori, F. (2019). "Applying BWM technique in evaluating the factors affecting the attraction of foreign investment in technology transfer plans", *Quarterly Journal of Human Resource Management Development and Support* .11(55), 103-78. [In Persian]
- Sashapoor, M., Ahmadiyan, R., Haghi, S. & Nikpoorani, F. (2016). "Investigation and analysis of the development of the structure and formation of the ossification of Zanjan city", Nikan Publishing House, Zanjan, edition 1.
- Shafieun, Z. & Rezavoni Dehaghani, M. (2014). "The effect of socio-cultural factors on urban hangouts (Case study: Julfa Square area of Isfahan)", *National Conference on Culturalism*; Sheikh Baha'i University; Isfahan. [In Persian]
- Stahl, N. (1991). "We Can Agree after All! Achieving Consensus for a Critical Thinking Component of A Gifted Program Using The Delphi Technique", *Electronic Version. Roeper Rev*, 14(2), 79-89.
- The World of Economics. (2016). "Shocking Statistics in Iran"; Sobh Iran newspaper, 5134; Thursday, March 19, 24-25. [In Persian]
- Torkashvand, M. (2018). "Book Garden Collection Design (with the approach of increasing the level of book reading)", Master Thesis in Architecture, Soura University. [In Persian]
- Tuhkanen, H. & Steve Cinderby, A. (2022). "Health and wellbeing in cities - Cultural contributions from urban form in the Global South context", *Wellbeing, Space and Society*, 3(1), 10-17.
- United Nations Conference on Trade and Development (Unctad). (2013). "Creative economy report", 2(1), 8-23.
- Wang, H., Haiping, Z., & Jiang, S. (2022). "City association pattern discovery: A flow perspective by using cultural semantic similarity of place name", *Applied Geography*, 139(2), 1-14.
- Windle, P. (2004). "Delphi technique: assessing component needs". *Perianesth Nurs*; 19(1): 46-7.
- Yazdani, A. & Dadash Poor, H. (2016). "The issue of presence in space: spatial awareness and agency, with emphasis on urban public space", *Geographical Studies of Arid Areas*, 7(26), 73-91. [In Persian]
- Zanjan Municipality. (2019). "Shahr Zanjan square", <https://en.zanjan.ir/>

COPYRIGHTS

© 2023 by the authors. Licensee PNU, Tehran, Iran. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>)